N°. 457. # DE GRONDWET. **1854.**

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . " 5.50.

ZONDAG 12, MAANDAG 13 NOVEMBER.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten **M. Schooneveld en Zoon**,
Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet**.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . " 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

De wedergeboorte van 't Instituut.

I.

't Is op hoogen toon, dat de Regering meestal de aanmerkingen heeft beantwoord, die de Tweede Kamer op de aanhangige begrootingswetten heeft gemaakt. Onder anderen schijnt de Regering het zeer euvel geduid te hebben, dat de Kamer bezwaar maakte tegen het eindcijfer, dat, op nieuw, zooveel hooger is dan dat van het loopende dienstjaar. "Van de Volksvertegenwoordiging toch" — aldus drukt de Regering zich uit — "mogt zij niet verwachten, dat deze *lang bij het eindcijfer zou blijven stilstaan*, zonder de bijzonderheden te onderzoeken, welke tot dit eindcijfer geleid hebben. Dit laatste toch op zich zelf beschouwd, kan geene reden opleveren tot ernstige klagten; *het onderzoek der verschillende onderdeelen van de begrootingen* kan eerst leeren, wat als *overtollige uitgave* moet beschouwd worden, welke post te hoog is geraamd, *wat achterwege kan gelaten worden.* Eerst *daarna* kan het oordeel over het eindcijfer worden uitgesproken, want, een ieder zal zulks gereedelijk toegeven, eene begrooting met een laag eindcijfer kan te hoog, eene begrooting met een hoog eindcijfer kan nog te laag zijn." Deze exceptie tot niet-ontvankelijkheid van de klagten der Kamer is niet zonder behendigheid opgeworpen. Men zet eene stelling voorop, die, abstract beschouwd, soms zeer juist kan zijn; die tevens de verdienste heeft van effect te maken op het groote publiek, en een waas van naïve onschuld over de voorstellen der Regering te werpen. Men rekent daarbij op de groote moeijelijkheid, die er in gelegen is, om de vele honderde posten der begrooting, één voor één, te onderzoeken, zonder den bijstand der Regering en, langs dien weg, te komen tot honderde, daarna tot duizende guldens, die, steeds aangroeijende, ons eindelijk zouden brengen tot de tonnen gouds, die "overtollig" worden uitgegeven, of waarvan de uitgave veilig "achterwege" had kunnen blijven. Eindelijk gaat men met stilzwijgen voorbij de groote vraag: of ook niet aan nuttige uitgaven zekere grens gesteld moet worden, berekend naar de kracht der Natie? Een laag eindcijfer kan veel te hoog zijn voor het vermogen der belastingschuldigen; een hoog eindcijfer kan soms ligt gedragen worden. Alles komt aan op de beantwoording der vraag: "wat kan de Natie dragen?" Gaat men van de "tegenovergestelde" vraag uit, zooals de Regering doet: "Wat is nuttig?" dan zal het cijfer steeds eindeloos klimmen; en de Natie zal onder den last der opbrengsten voor "nuttige zaken" eindelijk bezwijken. Men kent de fabel van den man, die enkel wenschte te bezitten wat "noodzakelijk" was; hij begon met een koe en een leemen hutje: hij eindigde met de schatten van den Incas te eischen. En toch wist hij steeds te bewijzen, dat, in den schakel van nieuwe behoeften, die hij zich schiep, al 't geen hij wenschte, slechts *noodzakelijk* was.

Hoort men de Regering spreken: 't is de man van de fabel, dien wij aanschouwelijk zien voorgesteld. De eene behoefte schept de andere; de grenzen, die men aanvankelijk voorschreef, worden ongevoelig, uitgezet; en wanneer de contrôle van vertegenwoordiging en openbare meening niet bestond: van lieverlede zouden het beheer en de inrigting van het Staatsbestuur van ons Vaderland geschoeid worden op de leest der uitgebreidste en meest vermogende landen. Gewis: niemand zal beweren, dat de wereld-tentoonstelling te Londen eene dwaasheid was; dat Frankrijk nu die dwaasheid gaat herhalen; integendeel, ieder zal het nut daarvan waarderen. Maar zou het niet eene verregaande dwaasheid zijn, indien Nederland beproefde Frankrijk en Engeland in dezen na te volgen? Zóó waar is het, dat de vraag omtrent het nut eener zaak afhangt van de omstandigheid, of het nut opweegt tegen den last, dien het baart: of die last wel te dragen is.

Wanneer wij alzoo de algemeene stelling der Regering als eene hoogst verderfelijke moeten afkeuren, omdat zij tot onbeperkte uitzetting der uitgaven zou leiden, naar gelang telkens van het nut, dat men zich van de eene of andere uitgave zou voorspiegelen: ook de *bijzondere stelling* is voor alles afdoende wederlegging vatbaar. In de aanhangige begrootingswetten zijn wel degelijk vele voorbeelden voorhanden, dat "overtollige uitgaven" worden voorgesteld; dat er posten zijn voorgedragen, "die achterwege kunnen gelaten worden."

Na al hetgeen reeds door ons over de Begrootingswetten is gezegd (waarbij zoo menige overtollige uitgave werd aangewezen), en bij den weinigen tijd, die nog vóór de openbare behandeling der begrooting overschiet, zullen wij ons bepalen tot één enkel voorbeeld: *de wedergeboorte van het Instituut.*

Wat tot de opheffing van het *Koninklijk Nederlandsch Instituut van Wetenschappen, Letterkunde en Schoone Kunsten* heeft aanleiding gegeven, ligt ieder nog versch in het geheugen. Na een veertigjarig bestaan heeft die Instelling bewezen, aan haar doel niet te beantwoorden: zij werd opgeheven en vervangen door eene "Koninklijke Academie van Wetenschappen", gelijkstaande met de *eerste klasse* van het voormalige Instituut. Reeds voorlang werd verhaald, dat de tegenwoordige Regering er op bedacht was, om op dezen maatregel terug te komen. Artikel 120 van het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1855 bevestigde dat vermoeden; want in plaats van *f* 9000, tot dusver voor die "Academie" bestemd, worden nu *f* 15,500 aangevraagd. Waarom? Enkel omdat "het *wenschelijk* is voorgekomen" aan de Koninklijke Academie van Wetenschappen zoodanige uitbreiding te geven: "dat "niet alleen de wis- en natuurkundige wetenschappen, "maar ook de taal- en letterkunde, geschiedenis en "wijsbegeerte daarin vertegenwoordigd worden." Wij zien derhalve aan de "Academie" eene jaarlijksche toelage verzekerd, gelijkstaande met het hoogste subsidie, dat zij, als Instituut, ooit heeft genoten. Intusschen verklaart de Regering, in haar antwoord op het Verslag der Kamer, "dat er *geen sprake is* van het doen "herleven van het voormalig Koninklijk Nederl. Instituut"; maar dat men alleen "eenige meerdere uitbreiding" aan de bestaande Academie wil geven. Als bewijs voor dat beweren wordt aangevoerd, dat "de klasse voor Beeldende kunsten" *niet* zal worden "hersteld". Wij achten dit hoogst gelukkig; want wanneer *f* 15,500 jaarlijks gevorderd worden, om "slechts *eenige* uitbreiding" te geven: wie weet hoe groot de som zal zijn, wanneer de Regering aan *meerdere* uitbreiding de hand zal slaan? Naar men ziet, hecht de Regering veel aan den *naam*, en omdat de "Academie" niet weder den naam van *Instituut* zal dragen, doch overigens geheel als 't voormalig Instituut zal worden opgerigt: daarom "*is er geen sprake*" van het "*herstel*" van het Instituut! Wanneer de Regering meent, dat haar antwoord voor *kinderen* is bestemd: dan hebben wij er volkomen vrede meê.

Elke maatregel, die door eene Regering wordt genomen, om op een maatregel van een vorig bewind terug te komen, eischt een dubbel nauwkeurig onderzoek. Er behooren toch zeer geldige en zeer dringende redenen te bestaan, die niet enkel regtvaardigen, dat een *dementi* aan een vorig bewind, wordt gegeven; maar die ook bewijzen dat *het belang van het algemeen* eene handeling vordert, die anders zeer ligt de kleur van partij-handeling of van reactie erlangt.

Nu vragen wij, in gemoede, welk *algemeen belang* de uitbreiding vordert van de Koninklijke Academie van Wetenschappen, zoo als die onder het vorig bewind werd ingesteld? Wij vragen waarom bij die "Academie" en in welk *algemeen belang*, de klassen voor taal- en letterkunde, geschiedenis en wijsbegeerte moeten *hersteld* worden?

De Regering zegt bij de toelichting van haar voorstel niet anders dan: "het is *wenschelijk* voorgekomen." De man uit de fabel, die betoogde, dat een koets met vier paarden tot de "noodzakelijkheden" des levens behoorde. Maar in haar antwoord gaat de regering verder. Als reden tot den reactionnairen maatregel wordt opgegeven: "*Velen betreurden*, dat voor de uit"stekende beoefenaren der letteren en geschiedenis in "ons Vaderland de weg *tot nuttige zamenwerking onder* "*bescherming der Regering* was afgesneden." Wij gelooven volgaarne, dat "velen" (d. i. ijdele geleerden) de opheffing van het Instituut betreurden. "Geleerden van "professie", zeide NAPOLEON, "zijn als coquette vrouwen. "Het zwak der ijdelheid is hun eigen. Het is niet "genoeg dat zij geleerd zijn; maar de gansche wereld "moet het weten en hunne geleerdheid eerbiedigen. "*Zij baden zich gaarne in officiëlen glans*, juist zoo "als de coquette niet te vreden is, dat zij schoon is; "maar dit in ieders oog wil lezen." Naar het, dagelijks duidelijker te voorschijn tredend stelsel *dezer* Regering, schijnt het ons verklaarbaar toe, hoe de Minister van Binnenlandsche Zaken dat "treuren" gretig heeft aangegrepen, om het — gelijk alweder de man uit de fabel — tot eene "noodzakelijkheid" te verheffen. Door de weder instelling van allerlei klassen van geleerdheid en kunst, staat de weg open, om velerlei ijdelheid te streelen, en zich vrienden te verschaffen; om zich trouwe aanhangers te verwerven. Van dit standpunt beschouwd, heeft de maatregel onbetwistbaar zijn *nut*: het heeft een *partijbelang*. Maar opdat de Natie haar geld offere voor de nieuw in te stellen eeretitels, behoort te worden aangetoond en bewezen, dat hier *algemeen belang* in het spel is.

Dat bewijs blijft de Regering schuldig, om de eenvoudige reden *dat het niet is te leveren.*

Eenigen tijd geleden benoemde de Regering eene commissie, tot het ontwerpen van een plan tot uitbreiding der academie. Die commissie maakte een ontwerp gereed, en nu is aan de Kamer (*niet* aan het publiek) de inzage vergund van "*de inleiding*" van de Mem. van Toelichting van de commissie op haar ontwerp en een uittreksel dier memorie, voor zoo veel de omschrijving van de toe te voegen vakken en de kosten betreft. Waarschijnlijk zal de overlegging van die stukken moeten dienen, om het *algemeen belang* aan te toonen, dat in het herstel van het Instituut is gelegen; en dan komt het ons onbegrijpelijk voor, waarom het publiek van die stukken geene kennis mag dragen.

Intusschen, meenen wij, dat het publiek zich zeer wel over het gemis dier bescheiden kan troosten; want het bezit een officiëlen en onbedriegelijken maatstaf om te oordeelen, of het herstel van het Instituut, inderdaad, geacht kan worden van *algemeen belang* te zijn.

Toen het Instituut werd opgeheven, zag een geschrift het licht, vervaardigd door "*leden van het committé van presidenten, secretaris en algemeenen penningmeester*," getiteld: "*Beschouwingen over den aard en de werking van het Koninklijk Nederlandsch Instituut.*" (1) Dit geschrift had ten doel, om "de Instelling te leeren kennen" (2), die zoozeer aan "*geringschatting*" en "*miskenning*" (3) was blootgesteld. Ofschoon het committé het "beneden zijne waardigheid" achtte, "daaromtrent in eenige verdediging te treden", wilde het in korte trekken uit een zetten: "*wat zij is*, *wat* "*zij deed* en *wat zij nog worden kan.*" (4) Men vindt dan ook in dit boekske alles zamengevat, wat het Instituut sedert *de veertig jaren* van zijn bestaan heeft uitgevoerd en tot stand gebragt; en wanneer wij nu uit *deze* opgave, uit deze officiële en voorzeker voor het Instituut niet ongunstige bron, zullen onderzocht en nagegaan hebben wat in veertig jaren tijds *de klassen* verrigt hebben, wier "*herstel*" thans "*wenschelijk*" is voorgekomen: dan gelooven wij het meest onpartijdig oordeel over het voorstel der Regering te hebben uitgesproken.

Tot dat, niet onbelangwekkend onderzoek gaan wij in een volgend artikel over.

---

(1) Amsterdam, Johannes Muller, 1849.
(2) bl. 1.
(3) bl. 2.
(4) bl. 2.

Dr. CAPADOSE zegt in *de Nederlander* van 2 November.

»Daar gebeuren meer wonderlijke dingen in onze dagen en »daaronder mag men ook het volgend coïncident rangschikken, »dat namelijk in de Nederl. Herv. Kerk in de Residentie op den »*eenen dag* (31 October) de zegen der Hervorming, waardoor de »Heilsleer weder werd aan 't licht gebragt, zal herinnerd worden, »terwijl *den dag daarop volgende* (1 November) de intreê-rede zal »plaats hebben van een leeraar, die zich niet ontziet *openlijk* de »voornaamste stukken van die Heilsleer *openlijk* te verwerpen!«

Nadat in het hoogste of laatste ressort de beschuldiging tegen Dr. Zaalberg is verklaard te zijn ongefundeerd, mag immers de beschuldiging, tenzij *nieuwe* gronden daarvoor bij een *nieuw* geding worden aangebragt, den leeraar geenszins treffen. Dr. CAPADOSE maakt zich dus aan een niet gering vergrijp schuldig, door op 30 October eene beschuldiging te herhalen tegen een leeraar, dien de allerlaatste »slagboom voor on»waardige predikanten,« zoo als Prof. ROIJAARDS de Koninklijke approbatie noemt, niet heeft kunnen weren.

Maar ook niet slechts aan een niet gering vergrijp, aan miskenning der apostolische vermaning, maakt Dr. CAPADOSE zich schuldig. Zijn de kerkbesturen al dan niet wettig zamengesteld? Waartoe dan hun gezag aangerand?

Ook van overtreding van het gebod van valsch getuigenis tegen zijnen naaste is Dr. CAPADOSE niet vrij te pleiten.

Wij moeten hier vooral op drukken; omdat in den tegenwoordigen tijd zooveel wordt goedgemaakt onder het voorwendsel, dat zulks geschiedt »ter eere Gods en »tot heil der Kerk.«

Dr. CAPADOSE speelt te 's Hage meer dan éêne rol en zijn invloed op de geringe volksklasse is niet gering.

Leeraar en zendeling te gelijk, is hij het meest geschikt, om de menigte op te winden.

Meer dan iemand, wordt hij als voorstander van hierarchische beginselen aangemerkt.

Evenwel zou het gevaarlijk zijn in eenig opzigt behulpzaam te wezen aan zijne zucht, om te zijn een »mar»telaar voor de waarheid.«

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Het nieuws van den dag is weinig beteekenend. Nu niet onzekerheid, tengevolge van tegenstrijdige berigten, gelijk in de laatste dagen het geval was; maar bijna algeheel stilzwijgen.

De *Moniteur* meldt, dat de Fransche regering eene depêche van generaal Canrobert dd. 28 October ontvangen heeft, waarin gemeld wordt, dat de belegeringswerken werden voortgezet.

Het Russische leger, voegt dit blad er bij, heeft zich aan den kant van Balaklava vertoond. Den 25 heeft eene ligte schermutseling plaats gehad, waarbij de Engelsche kavallerie eenige verliezen geleden heeft. Een korps van 5000 man uit Sebastopol aangerukt, om de linkervleugel der geallieerden aan te tasten is teruggeslagen met een nog al aanzienlijk verlies.

Men was de *Thabor*, die den 30 October eerst vertrokken is, maar nog niet in het gezigt is, reeds voor veertig uren wachtende. Vermoedelijk heeft het onstuimige weder dat schip genoodzaakt, een der havens van de Middellandsche zee binnen te loopen.

Maar indien dit schip werkelijk aangekomen was, is het niet te onderstellen, dat het de nieuwsgierigheid zou bevredigd hebben; want de telegraaf is het voor geweest: deze heeft gemeld, dat op den 2 November nog niets beslissends was voorgevallen. Wèl mag het iets beslissends genoemd worden, de ontknooping van het groote drama, waarop de algemeene aandacht in buitengewone mate gevestigd is.

Correspondentien uit het kamp van 27 en 28 Oct., zullen voorzeker hoogst belangwekkende bijzonderheden bevatten omtrent de gebeurtenissen van den 25 en 26sten, toen de pogingen van generaal Liprandi zulke ernstige gevolgen voor de geallieerden hadden kunnen hebben. Men weet, dat Sebastopol op den 2 November nog weêrstand bood. Wat is sedert dien dag voorgevallen? Zietdaar, wat ieder vraagt, en de *Thabor* zal, gewis, die vraag niet beantwoorden. Ieder oogenblik echter kan de telegraaf het ons melden.

Alle bijzonderheden, hoe belangrijk zij op zich zelven ook zijn, zijn niet in staat de nieuwsgierigheid des lezers te bevredigen, die steeds met koortsachtige spanning vraagt: Is Sebastopol al dan niet genomen? Dat is het groote vraagstuk van den dag; en alle anderen verdwijnen in hare schaduw. En geen wonder, het lot van Sebastopol zal beslissenden invloed uitoefenen op het gewigtig vraagstuk, waarvan het evenwigt van zoo vele Staten afhangt.

Gewoonlijk zegt men: *geen nieuws, goed nieuws.* Het is een oud spreekwoord, en spreekwoorden liegen niet. De Parijsche beurs denkt er echter anders over. Zij bereidt zich reeds op het kwade voor. Nog is de ure van het gevaar niet genaderd en reeds is zij ter neêrgeslagen; reeds vertoont zij moedeloosheid.

Verdachte personen maken van de gelegenheid gebruik om allerhande ongunstige berigten te verspreiden; hier hoort men spreken van leeningen; daar van eene buitengewone ligting en ginds van den hagchelijken toestand, waarin zich de troepen der geallieerden bevinden, tengevolge der talrijke versterking, die prins Menchikoff erlangt.

Het kan waar zijn, dat die opperbevelhebber reeds ontzaggelijke versterking heeft ontvangen, of nog ontvangen zal en dat die versterking is, indien zij zich nog niet gevoegd heeft bij het leger van den Prins, reeds door de landengte van Perekop de Krim is binnen getreden. Daarom, voorzeker, zou het dwaas zijn het gevaar weg te willen cijferen, dat deze vermeerdering van magt voor de geallieerden hebben kan; maar ook deze erlangen op hunne beurt dagelijks versterkingen, die te Constantinopel, Malta, Marseille en Toulon vertrekken.

Indien dus al het Russische leger versterkt wordt, neemt ook voor de geallieerden het aantal hunner troepen toe, en waarom dan voorbarige vrees?

Voegen wij hierbij dat, naar veler meening, de versterkingen der Russen zich niet vóór den 8 of 9 dezer maand in de omstreken van Sebastopol hebben kunnen bevinden: de laatste telegrafische berigten waren van den 2den; en nu is het ligt mogelijk, dat sedert dien dag tot op den 9, Sebastopol genomen is en deze nieuwe versterkingen te laat gekomen zijn. Nu zou er wel is waar een veldslag te leveren zijn; maar niemand zal het betwisten, dat de toestand der geallieerden oneindig beter zou zijn wanneer een zoodanige veldslag geleverd werd, na de vesting reeds vermeesterd te hebben, dan wanneer zulks nog zou moeten geschieden.

Volgens de *Times* zou het plan der generaals zijn om na het nemen der stad zelve en de versterkingen, die haar aan den zuidelijken kant verdedigen, niets tegen het noordelijk gedeelte te ondernemen. Die lezing is zeer aannemelijk.

De bladen van Marseille berigten de aankomst van de *Caire*. Dit schip, dat den 26 van Constantinopel vertrokken is, twee dagen vóór de *Ganges*, en door tegenwind in hare reis vertraagd werd, brengt volstrekt geen nieuws aan.

Eindelijk is de tekst van het antwoord van het Kabinet van Weenen op de Pruissische depêche van den 13 October bekend. Dat antwoord draagt de dagteekening van den 23 dierzelfde maand, en moet, naar men wil, in zeer bezadigden en vredelievenden geest gesteld zijn. Maar Oostenrijk toont volstrekt geene geneigdheid om zijne aangenomene houding eenigzins te veranderen. De heer Buol geeft daarin ook te kennen dat graaf Esterhazy last heeft om de instructie van den heer von Prokesch, vertegenwoordiger van Oostenrijk bij den Duitschen rijksdag, aan den heer von Manteuffel confidentieel mede te deelen, en dat het Oostenrijksche gouvernement van dat stuk geen gebruik zal maken alvorens de Pruissische regering zich verklaard heeft. De tekst van deze instructie is ons nog onbekend. Eigenlijk is dit alles niet anders dan de bevestiging van hetgeen reeds tot vervelens toe over deze zaak is gezegd. Waarlijk, die nota-wisseling tusschen de kabinetten van Weenen en Berlijn is een bespottelijk spel! Telkens herhalingen van hetgeen reeds gezegd is; fraaije woorden, veel beleefdheid, veel blijk van vredesgezindheid; maar.... men vordert geen stap.

De rede, waarmede de Koningin van Spanje de Cortes geopend heeft, is thans in haar geheel bekend. Het stuk is fraai, maar zegt weinig.

Geen enkel ontwerp van wet wordt daarin toegezegd. De Koningin roemt het gedrag van het volk bij de laatste revolutie, en, even als Archimedes weleer deed, roept zij uit: Thans heb ik de waarheid gevonden. Wèl hem, die dat zeggen kan!

Zij drukt ook het grootste vertrouwen uit op de natie en hare vertegenwoordiging. Toen Isabella II deze redevoering uitgesproken had, moet zij wel bij haar zelve gedacht hebben: dat is een pak van het hart! Zij laat de constituerende Cortes de handen geheel vrij.

Het belangrijkste feit, heden te vermelden, is, dat de vrees voor manifestatien ijdel schijnt geweest te zijn. Toen de telegraaf het verslag der plegtigheid overgeseinsd had, heerschte in Spanje volmaakte orde en rust.

Men meldt als vrij zeker, dat op den 15 dezer maand te Rome een consistorie zal worden gehouden, waaraan onderscheidene kardinaals deel zullen nemen.

Men meldt uit Bern, dat de Staatsraad (uitvoerende magt) van het kanton Tessin, welke zijn ontslag ingeleverd had, thans geneigd zou zijn, het weder in te trekken. Men weet, dat die ontslag-neming het gevolg was der verkiezingen van den nationalen raad, waarbij de vereenigde oppositie van de linker- en regter zijde, hare candidaten wist te doen triompheren.

Thans bestaat er verdeeldheid tusschen deze beide opposities. Sterk genoeg om, te zamen vereenigd, de candidaten der regeringspartij te verdringen, zijn zij echter elk op zich zelve daartoe niet bij magte, en van daar nu de pogingen om den Staatsraad te bewegen, voorloopig althans, zijn ontslag in te trekken. Er moet eenige onderhandeling hebben plaats gehad tusschen de vrienden der tegenwoordige regering en de hoofden der oppositie. Bij die onderhandeling is er sprake van geweest om toe te geven aan den wensch van het volk: de algeheele herziening der grondwet door den grooten raad. Het ontwerp zou worden bewerkt door vijf leden der beide partijen, vervolgens zou het aan de goedkeuring van het volk onderworpen worden, waarna de hernieuwing der wetgevende magt zou plaats hebben. De hoofden der oppositie hebben hunne adhaesie aan deze schikkingen gegeven, echter onder voorbehoud, dat zij de goedkeuring hunner vrienden wegdragen, waarvan de meerderheid evenwel, naar men zegt, niet geneigd zou zijn, deze voorstellen aan te nemen.

In ieder geval is de groote raad van Tessin tegen den 14 tot 24 dezer maand bijeengeroepen om alsdan, onder anderen, te beraadslagen over de herziening der grondwet, hetgeen schijnt aan te duiden, dat de staatsraad in functie wil blijven, tot dat de groote raad zich zal verklaard hebben over het vraagstuk der herziening van de grondwet van het kanton.

In Belgie heeft de Senaat, eergisteren, met eenparige stemmen, op twee na, het ontwerp-adres op de troonrede aangenomen.

Eene commissie uit de Senaat, die belast was, dat adres den Koning aan te bieden, is denzelfden dag, waarop het vastgesteld is, bij Z. M. toegelaten.

Het is voorgelezen door den Prins de Ligne. Z. M. betuigde zijne tevredenheid over den inhoud van het stuk. Hij verklaarde daarin een nieuw bewijs der gevoelens van welwillendheid van den Senaat te vinden en eene duidelijke uiteenzetting tevens van den toestand, waarin Belgie zich bevindt. Zoo ooit, dan is thans eensgezindheid noodig.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

VIde HOOFDSTUK (*Hervormde Eeredienst enz.*).

Als onderwerpen, waaromtrent thans opheldering, inlichting of nadere uiteenzetting begeerd wordt, en aan welk verlangen de Regering gaarne zooveel mogelijk zal voldoen, komen in de eerste plaats voor:

a. de maatregelen door de onderscheidene kerkbesturen genomen ter bevordering van eene, zooveel mogelijk algemeene gelijke armbedeeling, en alzoo van eene goede werking der wet regelende het armbestuur; en

b. de hiermede in verband staande regeling van het beheer der kerkelijke goederen. «Op welke wijze en naar welke grondslagen, vroeg men, zal zij plaats hebben?»

De onderscheidene kerkgenootschappen, van welke in het VIde hoofdstuk der Staatsbegrooting de rede is, gaan, zooveel bekend is, met de bedeeling hunner armen voort overeenkomstig de algemeene en plaatselijke verordeningen en gebruiken, welke op hun kerkelijk gebied van kracht zijn.

Met betrekking tot het beheer der kerkelijke goederen, welke afgescheiden van de diakonie-fondsen bestuurd worden, en eene andere bestemming hebben, is vooreerst geen nieuwe regeling te wachten, en is zij ook, in verband met het werk der armenbedeeling, niet noodig.

c. Ten aanzien van de regeling van het beroep van predikanten is in de Memorie van Toelichting niet gesproken, al ware het alleen omdat dit onderwerp in den boezem van het kerkbestuur der Hervormden nog een punt van overweging uitmaakt.

Behalve de approbatie der predikants-beroepen is ook ter sprake gebragt het collatieregt. Men erkent bij het verslag de moeijelijkheden, welke aan eene eindregeling van particuliere collatieregten in den weg staan; maar dringt met te meer ernst aan op de opheffing van dit regt, voor zooveel het door den Koning, bij de aan den Staat toebehoorende collatiën, wordt uitgeoefend. Vermits de Hervormde Kerk in deze oogenblikken bezig is de zaak der predikantsberoepen te regelen, heeft de Regering het raadzaam geoordeeld dit onderwerp thans te laten rusten, en zal het echter gewis niet uit het oog verliezen.

e. Met betrekking tot de reserves kan men mededeelen, dat de voorstellen, waarop gedoeld wordt, destijds zonder gevolg zijn gebleven, en dat ook sedert van de zijde der Synode geene aanzoeken of voorstellen aan de Regering zijn gedaan, welke tot dat onderwerp betrekking zouden hebben.

§ 2. De noodzakelijkheid van het behoud van Ministeriën van Eeredienst is op nieuw een punt van onderzoek geweest. Het wordt bij het verslag erkend, dat de zaak als beginsel beschouwd, met de zoo dikwijls besprokene en algemeen bekende argumenten bestreden en verdedigd, terwijl ten slotte het derde gezigtspunt, dat, namelijk hoe ook over de zaak zelve worde gedacht, het oogenblik nog niet gekomen is om beide Ministeriën af te schaffen, ook door bestrijders van derzelver behoud is verdedigd.

In dezen stand der overweging meent de Regering zich te moeten bepalen, om hare overtuiging uit te spreken, dat, wat ook toekomstige toestanden zullen veroorloven of gebieden te doen, nu althans het oogenblik niet ... horen zijn om over het bestaan der Departementen van Eeredienst te beslissen.

Het beginsel van afscheiding van Staat en Kerk, ... den ruimsten zin opgevat, kan slechts langzamerhand ... volkomene toepassing worden gebragt. De kerkgenootschappen zelve bevinden zich, met betrekking tot hun ... bestuur, in een tijdperk van overgang, en het ... te warring doen ontstaan indien men, in stede ... scheiden, losscheurde.

Zoolang alzoo deze inrigting van bestuur der kerkgenootschappen niet is afgeloopen, zoolang de betrekkingen en de aanrakingen, welke wel altijd tusschen den Staat en de kerkgenootschappen zullen blijven bestaan, niet volledig bekend en, in verband met eene definitive inrigting, geregeld zijn, zoolang is het raadzaam die takken van het staatsbestuur, welke naar aanleiding van het zesde hoofdstuk der Grondwet bestaan, op den tegenwoordigen voet te behouden, en wel, zoolang zij als afzonderlijke administratien aanwezig zijn, met eigene hoofden, die zich aan de behandeling der zaken zóó kunnen toewijden, als ... de hoofden van andere departementen, aan welke de zaken der Eerediensten, bij wege van afdeelingen zouden ... toegevoegd, niet te vergen is.

Het is er intusschen verre van daan, dat de Regering zich voor dat gevoelen verklarende, daarmede iets ... wenschen of beoogen, wat naar overheersching of ... inmenging in het organismus der kerkgenootschappen ...

…nen zwemen. Wat zij wenscht en beoogt is eene goede op vertrouwen gegronde verstandhouding tusschen den Staat en de kerkgenootschappen te blijven aankweeken, om in de menigvuldige aanrakingen, waarin zij, meer dan men vermoedt, tot elkander komen, met de uiterste naauwgezetheid en met het meest voorzigtig beleid al de verpligtingen te vervullen, die de Grondwet of andere wetten in dezer zake aan den Staat hebben opgelegd. Zij vermeent te mogen beweren, dat de uitkomsten, in dit opzigt ver…gen en te verkrijgen, in het voordeel van afzonderlijke, verantwoordelijke Ministers van Eeredienst pleiten en zullen pleiten.

VIIde HOOFDSTUK (*R. C. Eeredienst.*)

§ 2. De regering is zich niet bewust van bij de Memorie van Toelichting uitdrukkingen te hebben gebezigd, welke grond zouden kunnen geven aan de geuite beduchtheid …kende inmenging der regering, in de aangelegenheden van het Kerkgenootschap.

Het ligt in haar beginsel, en zeer bepaaldelijk in dat der beide hoofden der Ministerien van Eeredienst, om ten aanzien der bemoeijenis met de aangelegenheden van het kerkgenootschap, de perken, door de Grondwet en de wet gesteld, streng in acht te nemen; in het allerminst zou eene overschrijding dier perken kunnen strooken met hare inzigten en bedoelingen. Zij neemt de gedane waarschuwing, als geheel met hare zienswijze overeenstemmen… gaarne over, en zal er een spoorslag te meer in vinden, …ten deze de uiterste naauwgezetheid in acht te nemen.

§ 3. Dat thans, nu de kerkregeling in hare hoofdbe…ddeelen is tot stand gebragt, eenige verhooging van tractement voor de minst bezoldigde ambtenaren bij dit departement is aangevraagd, zal naar men vertrouwt, ge…elijk gebillijkt worden, indien men de beweegredenen, …e daarvoor pleiten, in aanmerking neemt. Die ambtenaren, hoezeer ook na de voorgenomen verhooging betrekkelijk gering bezoldigd, zijn echter reeds vijf en twintig …meerdere jaren in de dienst van het Rijk geweest. Hunne …verdiende bevordering is vroeger telkens verschoven tot de kerkelijke organisatie; terwijl inmiddels de, sedert …vierde van eene eeuw, bij dit departement voorgeval… vacature in de hoogere rangen onvervuld gelaten, …wel de ruimere tractementen vrijgevallen zijn, waardoor ’s Rijks schatkist aanzienlijke besparingen, maar, voor …betrokken ambtenaren, naast toegenomen werk, gevoe… teleurstellingen hebben plaats gehad, welke laatste te …gunstiger op hun lot werkten, aangezien bij een zoo …in kader als waaruit het personeel bij dit departement …staat, het vooruitzigt op bevordering, meer dan bij elk …er departement van algmeen bestuur, beperkt is.

1ste HOOFDSTUK (*Algemeene beschouwingen.*)

§ 1. Tengevolge der klagt, door sommige leden geuit, het onderzoek der staatsbegrooting in de afdeelingen is …gevangen vóór nog al de daartoe betrekkelijke stukken …rukt in hunne handen waren, heeft de commissie van …porteurs aan de Reg. de vraag gerigt, of in een volgend …r niet maatregelen konden genomen worden, tengevolge …arvan alle of bijna alle tot de begrootingswetten behoo…nde stukken gedrukt waren op het oogenblik dat de be…ooting der Kamer wordt aangeboden. De Regering wil …arne hare beste pogingen aanwenden om zooveel mogelijk … den geuiten wensch te gemoet te komen.

§ 3. Alhoewel de Reg. niet dan na rijp overleg de ver…illende begrootingen tot het voorgestelde bedrag heeft …ngeboden, zoo heeft zij zich geenszins ontveinsd dat het …ndcijfer op het eerste gezigt eenen ongunstigen indruk …n kunnen maken. Zij heeft echter gemeend zich daardoor …t te moeten laten weêrhouden van het opnemen in de …grootingen van zoodanige uitgaven, welke zij in het wel…grepen belang van den Staat wenschelijk achtte.

Zij meende de hoop te mogen koesteren, dat wanneer elke …gave aandachtig ter toetse was gebragt, en zij werkelijk …ig en wenschelijk werd bevonden, het eindcijfer op …zelf geen bezwaar zou kunnen opleveren, wanneer het …ns daarbij bleek dat aan de natie niet alleen geene …we lasten opgelegd behoeven te worden, maar dat men …endeel tot eene gedeeltelijke verligting derzelve zou …nen overgaan.

…e de Volksvertegenwoordiging toch mogt zij niet ver…en dat deze lang bij het eindcijfer zou blijven stil…, zonder de bijzonderheden te onderzoeken welke tot …dcijfer geleid hebben. Dit laatste toch op zich zelf be…wd, kan geene reden opleveren tot ernstige klagten; …nderzoek der verschillende onderdeelen van de begroo…gen kan eerst leeren wat als overtollige uitgaven moet …houwd worden, welke post te hoog is geraamd, wat …wege kan gelaten worden. Eerst daarna kan het oor… over het eindcijfer worden uitgesproken, want, een … zal zulks gereedelijk toegeven, eene begrooting met …laag eindcijfer kan te hoog, eene met een hoog eind… kan nog te laag zijn.

…geval kan zich voordoen, dat eene Regering zich door …drang der omstandigheden genoopt ziet noodige of in het …een belang hoogst nuttige uitgaven uit te stellen. …geeft uit den aard der zaak een laag eindcijfer. …nneer bij gunstiger omstandigheden, die noodige en ge…schte uitgaven in volgende begrootingen worden opge…n; dan verkrijgt men wel een hooger eindcijfer, doch …bewijst daarom nog niet dat men zich aan verspilling …uldig maakt of te veel toegeeft aan eene neiging om de …aven op te drijven.

…en heeft de aanmerking gemaakt, dat de som voor on…iene uitgaven verlaagd is, misschien om de verhooging van het eindcijfer minder in het oog te doen vallen. De Reg. heeft geenszins gevreesd, dat bij een aandachtig onderzoek meer op het eindcijfer dan op de bestanddeelen der begrooting zou worden gelet; doch zij heeft gaarne van haren kant medegewerkt om het bedrag van elk artikel zooveel mogelijk te beperken. Zij wil echter niet ontkennen dat, naarmate de som voor onvoorziene uitgaven lager wordt gesteld, er meer gevaar bestaat dat, zoo al niet tot aanvullings- dan toch tot wijzigingswetten de behoefte kan geboren worden.

Wat betreft de aanmerking, dat bij de meeste takken van algemeen bestuur het aantal amtenaren steeds vermeerdert of het bedrag hunner bezolding verhoogd wordt, zoo kan de Regering de gegrondheid daarvan niet toegeven. Wanneer men nagaat de vermeerdering van werkzaamheden, dan heeft de geringe vermeerdering van personeel daarmede naauwelijks tred gehouden, en wat verhooging van tractementen betreft, zoo moge de bezoldiging van eenige weinige ambten bij deze begrooting iets hooger dan vroeger zijn opgevoerd, bij de overgroote massa is zulks niet het geval.

Door eenige leden is de overtuiging uitgedrukt, dat zoolang het eindcijfer der Staatsbegrooting niet tot 70 millioen was teruggebragt, ’s Rijks geldmiddelen niet geacht konden worden in eenen goeden normalen toestand te verkeeren. Behalve dat de juistheid van een zeker cijfer, dat men als eene blijvende normale som voor de staatsuitgaven zou willen aannemen, moeijelijk te bepalen is, en daarenboven de veranderlijke waarde van de munt-eenheid op den duur niet zonder invloed op de Staatsbegrootingen kan blijven, zoo zijn de behoeften der maatschappij van elken Staat aan te veel wisselvalligheden onderhevig, staan zij te veel in verband met de voortdurende ontwikkeling der beschaving, met de toenemende bevolkng en de eischen om op het gebied van wetenschap en nijverheid met andere volken gelijken tred te houden, dan dat het mogelijk zou zijn een bepaald eindcijfer der begrootingen vast te stellen, binnen hetwelk gedurende eene reeks van jaren alle staatsuitgaven zouden moeten teruggedrongen worden.

De meest eigenaardige wijze om tot een laag eindcijfer te komen zal altijd daarin kunnen bestaan, dat men door ruimte van middelen en spaarzaamheid in het gebruik maken der sommen, voor de uitgaven toegestaan, telken jare eene niet onbelangrijke bate voor schulddelging overhoudt, waardoor noodwendig de ongunstige verhouding van onzen rentelast tot de overige staatsuitgaven zal verminderen.

§ 6. In antwoord op het verlangen, door eenige leden te kennen gegeven, dat alle sommen, uit de batige saldo’s voorhanden, ten spoedigste zouden worden aangewend tot schulddelging, en dat zonder verwijl de noodige voordragt deswege zou worden ingediend, moet de Regering in de eerste plaats wijzen op het wets-ontwerp dat thans reeds is aangeboden, tot vervanging der schatkistbiljetten, nedergelegd in het depôt tot verzekering der waarde van de muntbiljetten door aan te koopen werkelijke schuld. Zij erkent echter gaarne dat, ook wanneer dit ontwerp aangenomen en ten uitvoer gebragt wordt, nog belangrijke saldo’s in ’s Rijks schatkist voorhanden zullen blijven; zij stelt zich voor, ook tot gedeeltelijke aanwending daarvan later eene voordragt te doen, doch meent met het ontblooten der schatkist met de noodige behoedzaamheid en langzaam voorwaarts te moeten gaan. Beroofd men de schatkist te veel van ruime hulpmiddelen, dan zou men gevaar loopen bij de minste buitengewone omstandigheid tot de uitgifte van schatkistbiljetten over te moeten gaan. De renten, daarvan alsdan uit te keeren, zouden aan de eene zijde doen verliezen hetgeen men aan de andere zijde, aan rente, door spoediger schulddelging had bespaard.

§ 7. De Nota, door den heer van Bosse ingediend, heeft bij de Regering aanleiding gegeven tot vele aanmerkingen, waarvan wij de voornaamste hier mededeelen.

Het eerste gedeelte dier Nota is door den schrijver gewijd aan het betoog dat de hoogte van het eindcijfer der begrooting de onwederlegbare bewijzen oplevert der neiging tot vermindering der uitgaven van den Staat.

De Regering gaat, uitvoerig, na, wat de redenen zijn bij elk hoofdstuk, van de meerdere uitgaven en meent daardoor voldoende te hebben aangetoond, dat de bloote vermelding van het feit, dat in een jaar meerder geld is uitgegeven dan in een vorig, niet geacht kan worden een onwederleghaar bewijs te leveren van neiging tot meerdere uitgaven. Wanneer men van de uitgaven, in 1851 en 1852 gedaan, aftrekt niet alleen de sommen voor amortisatie maar ook die voor rentebetaling besteed, dan blijkt hieruit dat die uitgaven in 1851 zijn geweest *f* 32,562,356.31 en in 1852 *f* 33,523,050.49½; de vermeerdering van uitgaven was dus tusschen die twee jaren grooter dan die tusschen 1852 en 1853, waarop door den steller der Nota is gewezen.

De redenering van den steller der Nota, welke volgt op zijne beschouwing over de uitgaven, die over 1853 hebben plaats gehad, is, dat na aftrek van hetgeen voor amortisatie in 1854 is gebruikt en in 1855 wordt aangevraagd, het eindcijfer van het laatste jaar dat van het eerste met *f* 298,814.65 zou overtreffen. Hij laat daarbij echter buiten vermelding dat de Minister van Finantiën in zijne redevoering o[illegible] ge[illegible] op twee sommen van *f* 120,000 en *f* 28,700, waarmede de begrootingen van dit jaar nog zouden moeten bezwaard worden en waardoor dus het door hem aangewezen cijfer tot *f* 150,114.65 wordt verminderd.

Vervolgens neemt de steller der Nota aan dat de begrootingsposten in den loop van 1855 nog wel met een millioen zullen moeten worden vermeerderd. De Regering betwist de juistheid zijner stelling. Het is haar nog geenszins gebleken dat de *f* 400,000 voor den Rhijnspoorweg en de *f* 200,000 voor het kanaal van Assen naar Groningen in 1855 zullen behoeven uitgekeerd te worden. Verder sommen uit te trekken voor uitgaven, die nog niet wettelijk zijn toegestaan, komt haar gewaagd voor. Zij geeft toe dat vele landsgebouwen te ’s Gravenhage grootelijks herstelling vorderen. Zij behoudt zich echter voor te beslissen, of het noodig zal zijn reeds voor de dienst van 1855 daarvoor buitengewone credieten aan te vragen.

Het verdere betoog van den steller in het eerste gedeelte zijner Nota is hoofdzakelijk daaraan toegewijd, dat volgens zijne berekening de uitgaven van 1855 die van 1851 met *f* 3,895,891.66 (in de Nota staat verkeerdelijk *f* 3,795,891.66) zullen overtreffen. Volgens de berekening van de Regering echter is dat verschil slechts *f* 2,854,417.81½.

De daadzaak dat de begrooting voor 1855 belangrijk hooger is dan die van 1851, valt dus dadelijk in het oog. Het bewijs, dat die hoogere raming alleen het gevolg is eener neiging tot vermeerdering van uitgaven en daarom betreurd moet worden, is echter niet geleverd: om daartoe te geraken zou men elk hoofdstuk afzonderlijk moeten nagaan, en zich afvragen wat sedert 1851 tot steeds hoogere begrootingen heeft geleid. Daartoe is de Regering vervolgens overgegaan; en dit alles zamenvattende, dan ziet men (altijd, volgens de Regering), dat wel is waar de begrooting voor 1855 die van 1851 met *f* 2,854,417 81½ te boven gaat, doch dat vooreerst de verhooging van uitgaven voortdurend heeft plaats gevonden, ook reeds vóór dat de tegenwoordige Ministers aan het hoofd der verschillende departementen geplaatst waren; dat vele verhoogingen, in de twee laatste jaren voorgedragen, gevorderd werden om voort te zetten hetgeen men begonnen vond; dat de twee aanzienlijkste verhoogingen, die van Oorlog en Marine, ten gezamenlijke bedrage van ruim vijftien tonnen gouds, in hetgeen vroeger te weinig daaraan werd te koste gelegd en in de tijdsomstandigheden eene voldoende verklaring vinden; en dat eindelijk niet uit het oog moet verloren worden dat vele verhoogingen en uitgaven met vermeerdering van inkomsten gepaard gaan.

Het tweede betoog, waaraan de Nota door den steller werd toegewijd, moet dienen om te bewijzen dat thans eene som van *f* 3,200,000 tot vermindering van lasten kan worden aangewend zonder gevaar om het evenwigt tusschen ontvangsten en uitgaven te zien verbreken. Naar de meening der Regering gaat deze stelling aan twee zijden mank, daar zeer ligt de middelen minder kunnen opbrengen dan hij raamt en meerdere uitgaven kunnen gevorderd worden dan hij aanneemt (om slechts een enkel voorbeeld te nemen, indien de veiligheid van den Staat vorderde de miliciens 12 in plaats van 6 maanden onder de wapenen te houden), valt verder op zijn cijfer van *f* 3,200,000 nog wel wat af te dingen.

Vooreerst neemt hij aan, dat onmiddellijk acht millioen voor amortisatie zullen worden aangewend. Daar, zoo als hierboven ontwikkeld is, een gedeelte dier som zal besteed worden tot aankoop van werkelijke schuld, die gedeponeerd zal worden in plaats van de schatkistbilletten in het depôt der muntbilletten, en de overige gelden eerst langzamerhand tot het bedoelde einde zullen bestemd worden, kan dus niet onmiddellijk gerekend worden op de som van *f* 350,000 aan bespaarde rente, welke de steller reeds dadelijk in rekening brengt; terwijl zoolang betreffende de beschikbare gelden nog geene wettelijke bepaling is vastgesteld, men ook niet stellig kan aannemen, dat zij eene bestemming krijgen waardoor de geheele som van *f* 350,000 aan rente zal vrijvallen.

Ten tweede moet gelet worden op de wet, thans voorgedragen tot de vermelde verwisseling van schatkistbilletten tegen werkelijke schuld, en waarbij wordt voorgesteld de renten dier schuld, welke niet is uitgegeven, aan te wenden voor schulddelging. Hieruit volgt dat zoo dit ontwerp tot wet wordt verheven, van de som, die hij rekent op het IXde hoofdstuk A vrij te vallen, een bedrag van *f* 390,359 niet vrijvalt, daar het tot delging van schuld wordt aangewend. Ten derde moet men niet uit het oog verliezen, dat de Regering alleen om het verlies voor de schatkist niet verder uit te strekken dan de som aan bespaarde renten, aan hare voorstellen had verbonden eene verhooging der opcenten op het gedistilleerd. Wanneer men echter begreep meerdere inkomsten te kunnen missen, dan zou er geene voldoende reden bestaan om de opcenten op het gedistilleerd tot 60 op te voeren. In zoodanig geval zou men dus missen de *f* 374,220, waarop bij de tegenwoordige voorstellen der Regering is gerekend.

De drie vermelde redenen bijeenvoegende, zoo komt men tot het besluit, dat het cijfer van *f* 3,200,000, door den steller der Nota aangegeven, voorloopig met *f* 1,100,000 moet verminderd worden, waardoor het dus tot *f* 2,100,000 inkrimpt, doch dat het verder onverantwoordelijk zou zijn, in de tegenwoordige tijdsomstandigheden eene belasting tot dat bedrag af te schaffen, daar men alsdan onvermijdelijk tekorten zou te gemoet gaan, wanneer òf de middelen minder opbragten dan in 1853, òf de drang der omstandigheden tot uitgaven dwong, waarop thans niet gerekend is.

§ 8. De Regering vleit zich niet alleen in den loop dezer zitting, maar misschien nog wel hangende de beraadslagingen over de begrootingswetten, wetsontwerpen aan te bieden tot opheffing der fondsen wegens de bakengelden en de wapening van het zuidelijk frontier.

§ 9. De belangrijke aangelegenheid der kroondomeinen zal voorzeker het onderwerp uitmaken eener gezette overweging bij den tegenwoordigen Minister van Finantien.

Inmiddels kan hier herhaald worden, hetgeen ook ten vorigen jare werd medegedeeld, dat namelijk van het niet bestaan van eene wet op het stuk der kroondomeinen tot nog toe geene bezwaren of moeijelijkheden zijn ondervonden.

's Gravenhage, 11 November.

Het *Staatsblad* n°. 140 bevat het Besluit van den 26sten October 1854, houdende aanwijziging en opheffing van eenige kantoren der in- en uitgaande regten, en vaststelling der routes of heerbanen in de provincie Overijssel.

* De afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal hebben heden onderzocht de ontwerpen van wet: 1o. nopens de kosten der huizen van bewaring; 2o. wegens de loodsdienst; 3o. betrekkelijk de indeeling van den Haarlemmermeerpolder.

* Naar men verneemt, zal Z. K. H. Prins Frederik nog tot in het laatst der volgende week in de residentie verblijven, en zich alsdan naar Berlijn begeven, om HD. gemalin van daar herwaarts te begeleiden.

* HH. KK. HH. Mevrouwen de Prinsessen Frederik en Hendrik hebben fraaije geschenken doen toekomen aan de directie van de Loterij voor nijvere armen te Leeuwarden.

* In deze residentie zijn aangekomen en aan het hotel den *Ouden Doelen* afgestapt: graaf Bentinck generaal in Engelsche dienst, van Londen, en de heer Tabor, hofraad komende van Francfort a/m.

* In deze residentie zijn aangekomen en aan het hotel *de Oude Doelen* afgestapt Z. H. de Vorst P. von Lieven, met gevolg; de gepensioneerde luit-generaal Belfroid, met gevolg, komende van Slangenbath, en Francis W. Upham, met familie, van Washington.

* Naar men verneemt hebben de heeren leden van de provinciale staten aan hunnen voorzitter, den commissaris des Konings dezer provincie, in het hotel de *Ouden Doelen* een contra diner aangeboden, dat in de volgende week zal plaats hebben.

Bij het Ministerie van Buitenlandsche Zaken is van Z. M. gezant te Londen mededeeling ontvangen eener door het Foreign Office aldaar uitgevaardigde bekendmaking, betreffende de opheffing der blokkade van de navolgende Russische eilanden en havens, te rekenen van den 21sten October jl., als: de Aro-eilanden, Uto, de Alandsche Archipel, Nystad, Bjorneborg, Christianstad, Wasa, de Walgrund-eilanden, Klein Carleby, Jacobstad, Groot Carleby, Lotto, Kalajoki, Brahestad; Uleaborg, het eiland Karle, Ijo, Gestila, Kemi en alle tusschenliggende Russische havens tot Neder Tornea, gelegen aan het boveneinde der Bothnische golf, op eene breedte ongeveer van 65° 50' noordelijk, en eene lengte van 24o 15' oostelijk.

Gisteren avond heeft bij de godsdienstoefening in de Evangelisch Luthersche kerk, voor de eerste maal de verlichting plaats gehad door gaz, hetgeen, even als in de andere kerken, ten volle aan de verwachting voldeed, en de vroegere verlichting verre overtreft.

* Het hoogduitsche opera-gezelschap onder directie van de heer Goldammer heeft in de laatste 4 weken hier 4 voorstellingen gegeven. die wel voor den scherpen criticus het een of ander te wenschen overlieten, maar toch in het algemeen als gelukkig geslaagd mogen beschouwd worden, vooral wanneer men in aanmerking neemt, dat aan dergelijke ondernemingen aanzienlijke kosten en groote bezwaren verbonden zijn.

De dames Adolf, Brand en Goldammer hebben in hunne verschillende rollen zeer voldaan. Hetzelfde mag gezegd worden van de heeren Marloff Roberti, Christl. Ludwig en Rethwisch. Met leedwezen heeft men in de opera's *Don Juan* en *Freischutz* Mej. Adolf gemist, daar zeker haar spel en zang nog meer zoude voldaan hebben, dan zulks met anderen het geval was. In de laatste voorstelling, Die Deutschen Baendertroepen in Hamburg hebben wij gelegenheid gehad kennis te maken met een ander gedeelte van het gezelschap. Deze komieke operette mag wel als de beste der vier voorstellingen aangemerkt worden, maar zij was niet zoo talrijk bezocht, als wel te wenschen was. Wij hopen, dat zulks alleen aan het ongunstige weder te wijten zal zijn geweest en vertrouwen, dat de onvermoeide ijver van den directeur, zoowel als van het geheele personeel, bij de aanstaande voorstelling van *Hamlet, Prins van Denemarken*, waarvan de hoofdrol door den beroemden von Linden-Rekowski zal vervuld worden, door een druk bezet lokaal zal beloond worden.

* Eergisteren is, na eene langdurige ziekte te Scheveningen overleden, Mevrouw D. Maas geb. Grand: eene edele verstandige vrouw, die te Scheveningen, vooral in hare betrekking van directrice der naaischool voor behoeftige meisjes van Hare Majesteit de Koningin-Moeder veel nut gesticht heeft, en wier dood, om al hare goede hoedanigheden, dan ook algemeen, maar meer bijzonder door de armen, zeer betreurd wordt.

Z. Exc. de heer Bouricius, nieuw benoemd bevelhebber van de marine van Neerlandsch Indie, heeft met zijne familie de residentie verlaten, en zich naar Vlissingen begeven om van daar naar den Helder te vertrekken, ten einde met de *admiraal de Ruijter* de reis naar Indie te ondernemen. Genoemd vaartuig is onder kommando van den luit.-kolonel Thooft.

* Den 9 dezer is te Sneek, in den ouderdom van 69 jaren overleden de H. W. heer Johannes Simons, oud Aarts-priester van Vriesland, geheim kamerheer van Z. H. Pius IX, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, geboren onder Bolsward, sedert 1811 R. K. Priester, en van af den jare 1826, de hooggeachte en zeer beminde pastoor van de gemeente Sneek.

De *Amsterdamsche Courant* ontleent aan een particulier schrijven uit 's Hage het volgende: „Men verzekert mij, dat in eene daartoe belegde bijeenkomst van den Hoogen Raad der Nederlanden, op heden, zal beraadslaagd worden over het thans bij dat ligchaam berustende request om gratie, door Johann Heinrich Kemper den Koning aangeboden."

[*] **'s Bosch**, 10 November. Een vermetele diefstal had heden nacht bij den goud- en zilversmid Heuvelmans plaats. Men heeft namelijk door middel van braak de achterdeur der woning weten te openen en vervolgens tot het voorhuis doorgedrongen, waar de dieven eene kast met gouden voorwerpen hebben medegenomen en zich weder door de achterdeur verwijderd; zij hebben de kast in den tuin van het naburig huis geledigd en schijnen daarin eenigzins gestoord te zijn; want men heeft des morgens hunne laarzen naast de ledige kast gevonden.

Men schat de waarde der ontvreemde goederen op *f* 1600.

Per Telegraaf.

Petersburg, 10 November. De keizer heeft weder eene depeche ontvangen van vorst Menchikoff, gedagteekend 3 November. De opperbevelhebber meldt dat de belegeringswerken van den vijand zonder merkbare resultaten worden voortgezet. Het vuur is van den kant der Engelschen zwakker geworden. De schade aan de vestingwerken toegebragt is betrekkelijk niet zeer aanzienlijk en wordt onmiddellijk hersteld.

Triest, Vrijdag 10 November. De levantsche stoomboot is later dan gewoonlijk binnengeloopen. Zij brengt tijdingen uit Konstantinopel van 30 October. Deze melden dat de Engelsche stoomboot *Banshee* uit de Krim aldaar is aangekomen, medebrengende het berigt, dat de kanonnade tegen Sebastopol hevig voortduurt, en dat de verliezen aan beide zijden zeer groot zijn. Ook verneemt men nader de bevestiging der vroeger ontvangen tijding, dat sedert den 17 het bombardement van de zeezijde niet is hervat. Overigens houden de met de boot ontvangen brieven de reeds bekende tijding in van den aanval van Liprandi op den 25 op de Turksche stelling, van het verlies daardoor aan drie Engelsche kavallerie-regementen berokkend en van den nachtelijken uitval der belegerden tegen eene Fransche schans.

Weenen, 11 November. Volgens het *Fremdenblatt*, heeft Omer-Pacha bevel ontvangen, om eene aanvallende houding aan de Pruth aan te nemen.

Parijs, 11 November. De *Moniteur* behelst niets nieuws uit het Oosten.

De *Thabor* is te Marseille aangekomen, met tijdingen uit Konstantinopel van 2 November en uit Sebastopol van 28 October. Op dat tijdstip was men de stad met de loopgraven tot op 250 ellen genaderd en het bombardement was met kracht hervat; door het maanlicht begunstigd, duurde het vuur gedurende den geheelen nacht tegen de schietgaten voort. Volgens deserteurs hebben de Russen in dit beleg 5000 man verloren. Hoewel de krijtachtige steen, waaruit de bodem bestaat, den arbeid zeer bemoeijelijkt, hoopte men de vesting toch binnen tien dagen meester te worden. Men vuurde met lancaster-kanonnen op de Russische schepen, die bijna geheel achter de huizen van de kaaijen verborgen waren.

Het *Journal de Constantinople* raamt het verlies, dat de Russen bij Balaklava geleden hebben, op 4 à 5000 man, zoo aan dooden als gewonden, terwijl het verlies der geallieëerden op 1500 man geschat wordt. Den 26sten Oct. waren de drie laatste redoutes op den generaal Liprandi heroverd, waarbij de Afrikaansche jagers zich onderscheiden hebben.

De Russen versterken Bayazid meer en meer, ten einde daar hunne winterkwartieren te vestigen. Men wil dat zij op weg zijn naar Kars.

Mustapha verwachtte de komst van Ismaïl-Pacha; het leger was gereorganiseerd en kleederen en geneesmiddelen waren uitgedeeld. Men verwachtte nu den vijand. De vele rooverijen maken allen handel in Azie schier onmogelijk.

Athene, 6 November. In het paleis der wetgevende vergadering is brand onstaan, die door hulp van de Fransche troepen gebluscht werd. De *Asmodé* was in den Pireus aangekomen. De generaal Maijran maakte zich gereed te vertrekken.

Advertentien.

Groote Zaal

van den heer DE VISSCHER, Kazernestraat.

Met toestemming van het Edel Achtb. bestuur dezer Stad. Op ALGEMEEN VERZOEK en daar de laatste Voorstellingen zóó druk zijn bezocht geworden, hebben de ondergeteekenden doen besluiten, om nog eenige Voorstellingen te geven.

Zondag en Maandag.

DE ZEKERE

TWEE LAATSTE VOORSTELLINGEN

IN VIER AFDEELINGEN MET CONCERT.

MET **REICHART'S** BEROEMDE

ILLUSTRATIONS-GALLERIJ

VAN TYROL, ZWITSERLAND EN ITALIE.

500 mijlen in 2 uren.

Dit prachtig Spektakel ontrolt zich voor het oog van den aanschouwer, op eene uitgestrektheid van **30,000** *voet schilderdoek.*

IN DE PAUSEERING EN OP HET EINDE DER VOORSTELLING

GROOT CONCERT

VAN HET

ZANGER-GEZELSCHAP

VAN DE HEEREN

Eduard Stümpfli & Rudolph Speckbacher,

welke Duo's, Quartetten en Tyroler Jodlers voordragen en zich door de nabootsing van alle soorten van Blaas- en Strijk-Instrumenten, als ook Bekkens en Pauken zullen onderscheiden; niets zal hier tot beter aanbeveling kunnen strekken, dan een en dertig voorstellingen, welke te Amsterdam in het Odéon gegeven zijn met onafgebroken bijval.

VOOR DE EERSTE MAAL IN 'SGRAVENHAGE.

In de 2de AFDEELING zal een

NEGER-CONCERT

plaats vinden, waarin op eene bewonderenswaardige wijze de gezangen en gebaarden dier natuurkinderen zullen worden wedergegeven en de toehoorders en aanschouwers gelooven doet, dat men zich in het vaderland der Negers verplaatst ziet.

De Uitlegging van Mijnheer KLEINE.

Aanvang 7 1/2 uur. — Einde 10 uur.

ENTRÉE 99 Cts. Kinderen betalen de helft.

NB. *Aan het Lokaal kunnen op den dag der Voorstelling plaatsen besproken worden van 11 tot 3 ure, tegen betaling van 10 Cents voor de plaats extra.* (652)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 11 November 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2 1/2	58 15/16 9 1/16	*Hope* 1798/1816	5	100
Dito Certificat.	3	70 1/2 (9 1/16	Dito 1828/1829	5	98 1/2 3/4
Dito Dito.	4	89 1/8 1/16	Cert. 1831/1838	5	
O. I. Leening	4		Dito Dito	4 1/2	
Amort. Syndic.	3 1/2		Dito *Hope*	4	75 1/4
Hand.-Maats.	4 1/2		Dito *Stieglitz*	4	
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten	2 1/2		Inschr. Assig.	6	
D° *Rotschild*	2 1/2		Certific. dito.	6	
Frankrijk.					
Obligatien	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	17 13/16	Obligatiën	4	
Dito Buitenl.	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. c/m.	3	82 1/16 1/8 3/16			
Bew. Sp. Com.		5 7/16 1/2	Metaliek	5	64 3/4
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	74 3/4
Portugal.			Dito 1854.	5	74 1/4
Londen nieuwe.	5	36 1/4 5/16	Dito 1847	2 1/2	32 1/4
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	2 1/2	32 1/4 3/4

Mexic., te Lond. 3 pct. 20 5/8, 3/4, 5/8; dito Onb. 20

Met uitzondering van Holl. fondsen welke onveranderd blijven, was de markt overigens bij onbeduidende omzet flauw gestemd.

FRANKFORT, Vrijdag 10 November. Metalliek 5 pct. 66 3/4, Spanje binnenl. 3 pct. 31 3/4; dito 1 pct. 17 7/8.

LONDEN, Vrijdag 10 November. Consols op t. 94, ... N. Mexic. 3 pct. 22 1/4, 1/2; Peru N. 4 1/2 pct. 69; Ecuador 3 ... Gren. Uitg. 5 3/4; Sardinie 5 pct. 88; Spanje buitenl. 3 pct. 37 1/2; dito 1 pct. 18, 1/4; dito Certific. 5 1/4; dito Passiven 4 1/2, 3/4; Russen 4 1/2 pct. 84; dito 5 pct. 95; Holl. 2 1/2 pct. 60 1/2; dito 4 pct. 90 1/2; Turksche leening 1 1/4 disc.

PARIJS, Vrijdag 10 November. Fr. 4 1/2 pct. 96.50; dito 3 pct. 72.70; Sp. 1 pct. 18; O. Metall. 5 pct. 82 3/4.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.